

EUROPOS KOMISIJA

LR Ryšių reguliavimo tarnyba	GAMA
Data: 09-11-24	
Nr.: 2B - 8841	

Bruselis, 23.11.2009
K(2009)9401

SG-Greffe (2009) D/9399

Ryšių reguliavimo tarnyba (RRT)

Algirdo g. 27
LT-03219 Vilnius
Lietuva

Kam:
Direktoriui
Tomui Barakauskui

Faksas +370 5 216 15 64

Gerb. pone Barakauskai,

Dalykas: LT/2009/0983. Skambučių užbaigimas atskiruose viešuosiuose fiksuotoje vietoje teikiamo telefono ryšio tinkluose

Pastabos pagal Direktyvos 2002/21/EB 7 straipsnio 3 dalį¹

I. PROCEDŪRA

2009 m. rugsėjo 25 d. Komisija užregistravo Lietuvos Ryšių reguliavimo tarnybos (RRT) pranešimą apie skambučių užbaigimo atskiruose viešuosiuose fiksuotoje vietoje teikiamo telefono ryšio tinkluose Lietuvos didmeninę rinką.

Vyksta ir nacionalinės², ir Bendrijos konsultacijos pagal Pagrindų direktyvos 7 straipsnį. Abiejų konsultacijų termino pabaiga yra 2009 m. lapkričio 24 d.

Prašymas pateikti informaciją³ RRT išsiųstas 2009 m. spalio 13 d., o atsakymas gautas 2009 m. spalio 16 d.

Pagal Pagrindų direktyvos 7 straipsnio 3 dalį nacionalinės reguliavimo institucijos (toliau – NRI) ir Komisija gali atitinkamai NRI pateikti pastabas dėl planuojamų priemonių, apie kurias pranešta.

¹ 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva), OL L 108, 2002 4 24, p. 33.

² Pagal Pagrindų direktyvos 6 straipsnį.

³ Pagal Pagrindų direktyvos 5 straipsnio 2 dalį.

II. PLANUOJAMOS PRIEMONĖS APIBŪDINIMAS

II.1. Aiškinamoji informacija

Tai trečiasis RRT pranešimas apie skambučių užbaigimo AB „TEO LT“⁴ atskirame viešajame fiksuotojo telefono ryšio tinkle didmeninę rinką ir antrasis pranešimas apie kitus Lietuvoje veikiančius alternatyvius tinklo operatorius. 2007 m. pranešime⁵ RRT bendrovei „TEO“ nustatė visą intervencinių priemonių rinkinį, o alternatyvius tinklo operatorius įpareigojo teikti prieigą. Savo pastabose Komisija paragino RRT peržiūrėti savo tyrimą kai tik bus nustatytas bendras Europos masto metodas.

II.2. Rinkos apibrėžimas

Planuojama priemonė, apie kurią pranešta, taikoma skambučių užbaigimo atskiruose viešuosiuose fiksuotoje vietoje teikiamo telefono ryšio tinkluose Lietuvos didmeninei rinkai⁶.

Vadovaudamasi rekomendacija ir atsižvelgdama į tai, kad skambučių užbaigimo paslaugos konkrečiame tinkle nėra pakankamai pakeičiamos, RRT mano, kad skambučių užbaigimo paslaugos kiekviename tinkle yra atskira kiekvieno šių operatorių rinka:

1. AB „TEO LT“;
2. AB Lietuvos radijo ir televizijos centras;
3. AB „Lietuvos geležinkeliai“;
4. UAB „Mediafon“;
5. UAB „CSC Telecom“;
6. UAB „EUROCOM SIP“;
7. UAB „Linkotelus“;
8. UAB „Nacionalinis telekomunikacijų tinklas“;
9. UAB „Telekomunikaciju grupa“;
10. UAB „Cubio“.

RRT teigimu, atitinkamos rinkos geografinė teritorija atitinka geografinę kiekvieno operatoriaus tinklo aprėpiamą teritoriją.

II.3. Didelę įtaką rinkoje turinčių ūkio subjektų nustatymas

Remdamasi savo atliktu rinkos tyrimu, RRT ketina paskelbti, kad 10 tinklo operatorių turi didelę įtaką savo atitinkamose fiksuotojo telefono ryšio skambučių užbaigimo rinkose⁷.

---

⁴ Ankstesnieji su AB „TEO LT“ susiję pranešimai Komisijos įvertinti 2005 ir 2007 m.; bylos numeris atitinkamai LT/2005/0263 ir LT/2007/0607. 2005 m. rašte Komisija paragino RRT kuo greičiau atlikti visų kitų operatorių, Lietuvoje teikiančių didmenines skambučių užbaigimo paslaugas fiksuoto telefono ryšio tinkle, rinkos tyrimą ir, jei tinkama ir pagrįsta, tiems operatoriams nustatyti skirtingas intervencines priemones, atsižvelgiant, pavyzdžiui, į įmonių dydį.

⁵ Byla LT/2007/0681.

⁶ Atitinka 3 rinką pagal 2007 m. gruodžio 17 d. Komisijos rekomendaciją 2007/879/EB dėl elektroninių ryšių sektoriaus atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (toliau – rekomendacija), OL L 344, 2007 12 28, p. 65.

⁷ UAB „Interneto pasaulis“ ir UAB „EUROCOM“, kurios ankstesniame RRT pranešime buvo įvardytos kaip

Pagrindiniai kriterijai, į kuriuos RRT atsižvelgė darydama išvadą apie didelę įtaką rinkoje, yra i) rinkos dalis (kiekvienas operatorius užima 100 % atitinkamos rinkos), ii) kliūtys patekti į rinką, iii) konkurencijos galimybių nebuvimas ir iv) nedidelės galimybės arba jokių galimybių pirkejams derėtis.

II.4. Reguliavimo priemonės

AB „TEO“ ir alternatyviems tinklo operatoriams RRT ketina nustatyti asimetriškas intervencines priemones.

Alternatyviems tinklo operatoriams RRT siūlo taikyti šias intervencines priemones: i) įpareigojimą teikti prieigą⁸ ir ii) kainų kontrolės įpareigojimą, pagal kurį alternatyvūs tinklo operatoriai atitinkamuose savo tinkluose privalėtų taikyti ne didesnes kaip pagal RRT nustatytą kainų kontrolę „TEO“ taikomos skambučių užbaigimo kainos.

RRT siūlo „TEO“ toliau taikyti šiuos įpareigojimus: i) nediskriminavimo, ii) skaidrumo ir iii) apskaitos atskyrimo, ir iš dalies pakeisti įpareigojimus iv) teikti prieigą⁹ ir v) vykdyti kainų kontrolę taikant tarifų mažinimo planą, pagal kurį ir skambučių užbaigimo tarifas, ir skambučių sujungimo mokestis¹⁰ turėtų būti kasmet lygiomis dalimis mažinami iki 2012 m. sausio 1 d., kai tarifai pasieks veiksmingo operatoriaus kainų lygį, apskaičiuotą pagal mišrų ilgalaikių vidutinių sąnaudų padidėjimo (angl. *Hybrid Long Run Average Incremental Cost, HY-LRAIC*) modelį¹¹. Komisija atkreipia dėmesį, kad taikant naują tarifų mažinimo planą,

---

didelę įtaką rinkoje turintys operatoriai, nebelaikomos turinčiomis didelę įtaką rinkoje, kadangi pirmoji 2008 m. nutraukė veiklą, o antroji po reorganizavimo teikia tik viešojo judriojo telefono ryšio paslaugas.

- ⁸ Tai apima įpareigojimus i) patenkinti visus pagrįstus kitų verslo subjektų prašymus suteikti prieigą prie konkrečių tinklo elementų ir (arba) priemonių, susijusių su skambučių užbaigimo paslaugos teikimu; ii) sąžiningai derėtis su verslo subjektais, prašančiais suteikti galimybę naudotis skambučių užbaigimo paslauga; iii) atsisakyti teikti skambučių užbaigimo paslaugą, vienašališkai nutraukti šios paslaugos teikimą arba baigti ją teikti tik objektyviais kriterijais pagrįstais atvejais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą ar būtinybę užtikrinti tinklo vientisumą.
- ⁹ Tai apima įpareigojimus: i) patenkinti visus pagrįstus kitų verslo subjektų prašymus suteikti prieigą prie konkrečių tinklo elementų ir (arba) priemonių, susijusių su skambučių užbaigimo paslaugos teikimu; ii) suteikti kitiems verslo subjektams prieigą prie konkrečių tinklo elementų ir (arba) susijusių priemonių; iii) sąžiningai derėtis su verslo subjektais, prašančiais suteikti galimybę naudotis skambučių užbaigimo paslauga; iv) nenutraukti suteiktos prieigos prie priemonių; v) suteikti viešą prieigą prie techninių sąsajų, protokolų ar kitų technologijų, būtinų paslaugų sąveikai užtikrinti arba virtualaus tinklo paslaugoms teikti; vi) teikti prieigą prie priemonių ar suteikti galimybę kitais būdais bendrai naudotis elektroninių ryšių infrastruktūra; vii) teikti tam tikras paslaugas, reikalingas siekiant užtikrinti paslaugų teikimą šių paslaugų gavėjams; viii) sujungti tinklus arba pateikti tinklo priemones, įskaitant galimybę sujungti tinklus ir pateikti priemones bet kuriame tinklo taške, kuriame techniškai įmanoma tai padaryti; ix) verslo subjektas AB „TEO LT“ turi teisę atsisakyti teikti skambučių užbaigimo paslaugą, vienašališkai nutraukti šios paslaugos teikimą arba baigti ją teikti tik objektyviais kriterijais pagrįstais atvejais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą ar būtinybę užtikrinti tinklo vientisumą; x) verslo subjektas AB „TEO LT“ negali atsisakyti teikti skambučių užbaigimo paslaugą arba nutraukti šios paslaugos teikimą kai kito skambučių užbaigimo paslaugas tinkle teikiančio verslo subjekto taikomos skambučių užbaigimo paslaugos kainos yra ne didesnės nei verslo subjekto AB „TEO LT“ taikomos RRT kainų kontrolės įpareigojimu nustatytos skambučių užbaigimo paslaugos kainos.
- ¹⁰ Skambučių sujungimas – tai balso ryšio palaikymas ir nutraukimas. Skambučių sujungimo paslaugos mokestis paprastai atitinka tinkle naudojamos signalizavimo sistemos išlaidas. Tinklo paslaugų gavėjas taiko vienkartinį skambučio sujungimo mokestį (t. y. mokestis skaičiuojamas ne už minutę).
- ¹¹ Modelis HY-LRAIC suformuotas iš atskirų BU-LRAIC ir TD-LRAIC modelių elementų. RRT savo naudojamą modelį nustatė atsižvelgdama į „TEO“ tinklą. Ji atkreipia dėmesį, kad dabar taikomas HY-LRAIC modelis iš dalies neatitinka sąnaudų apskaitos metodikos, nustatytos rekomendacijoje dėl skambučių užbaigimo tarifų reguliavimo, pvz., įvertinamos visos veiksmingo operatoriaus patiriamos išlaidos, o ne tik tos, kurių būtų išvengta neteikiant didmeninės skambučių užbaigimo paslaugos trečiosioms šalims; modeliuojant pagrindinį tinklą taikytos viešojo perjungiamojo telefono tinklo, o ne naujos kartos tinklo (toliau – NKT) technologijos.

pereinamuoju laikotarpiu iki 2012 m. sausio 1 d. taikomi didesni nei anksčiau RRT numatyti¹² tarifai.

RRT siūlo tokią skambučių užbaigimo fiksuoto ryšio tinkle tarifų mažinimo planą Lietuvos valiuta (LTL)¹³:

Paslaugos	2009 m., ct už 1 min (be PVM)	Nuo 2010 m. sausio 1 d., ct už 1 min (be PVM)	Nuo 2011 m. sausio 1 d., ct už 1 min (be PVM)	Nuo 2012 m. sausio 1 d., ct už 1 min (be PVM)	Kainos pokytis per metus ct už 1 min (be PVM)
Tinklų sujungimas vietos tinklų sujungimo taške					
Skambučių užbaigimas piko valandomis	4,2 (- 1,22 euro cento)	3,56 (~ 1,03 euro cento)	2,92 (~ 0,85 euro cento)	2,28 (~ 0,66 euro cento)	0,64 (- 0,19 euro cento)
Skambučių užbaigimas ne piko valandomis	1,5 (- 0,43 euro cento)	1,21 (~ 0,35 euro cento)	0,92 (~ 0,27 euro cento)	0,62 (- 0,18 euro cento)	0,29 (~ 0,08 euro cento)
Skambučių sujungimas	3,6 (- 1,04 euro cento)	2,63 (~ 0,76 euro cento)	1,66 (~ 0,48 euro cento)	0,69 (- 0,20 euro cento)	0,97 (- 0,28 euro cento)
Tinklų sujungimas šalies tinklų sujungimo taške					
Su nacionaliniu tranzitu susijusių II tipo skambučių užbaigimas piko valandomis	6 (- 1,74 euro cento)	5,42 (~ 1,57 euro cento)	4,84 (~ 1,40 euro cento)	4,26 (- 1,23 euro cento)	0,58 (~ 0,17 euro cento)
Su nacionaliniu tranzitu susijusių II tipo skambučių užbaigimas ne piko valandomis	3,6 (- 1,04 euro cento)	2,79 (~ 0,80 euro cento)	1,98 (~ 0,57 euro cento)	1,16 (- 0,34 euro cento)	0,81 (~ 0,23 euro cento)
Skambučių sujungimas	3,6 (~ 1,04 euro cento)	2,63 (~ 0,76 euro cento)	1,66 (~ 0,48 euro cento)	0,69 (~ 0,20 euro cento)	0,97 (~ 0,28 euro cento)

RRT planuoja iki 2012 m. pabaigos pradėti taikyti LRIC modelį, atitinkantį skambučių

¹² Šis metodas skiriasi nuo RRT anksčiau pasirinkto metodo, pagal kurį „TEO“ turėtų kasmet 40 % mažinti fiksuotojo telefono ryšio skambučių užbaigimo tarifus. Atsakyme į Komisijos tarnybų prašymą pateikti informaciją RRT nurodė, kad pagal galutinį (dabar) taikomą tarifų mažinimo planą neužtikrinamas vienodas skambučių didmeninės kainos komponentų mažėjimas (pvz., skambučių sujungimo mokestis gali pasiekti HY-LRAIC kainų lygį tik 2013 m.) ir kad toks neproporcingas tarifų mažinimas nėra pakankamai skaidrus rinkos dalyviams. Nors taikant naujai pasiūlytą tarifų mažinimo planą galutiniai skambučių užbaigimo tarifai būtų tokie pat kaip nustatyti dabar taikomomis priemonėmis, 2010 ir 2011 m. metinis kainų lygis būtų aukštesnis.

¹³ 1 LTL = apytiksliai 0,289 EUR.

užbaigimo tarifų rekomendacijoje¹⁴ pateiktą sąnaudų apskaitos metodiką. Be to ji nurodo, kad jei šio modelio pradėti taikyti nebus įmanoma, nuo 2013 m. sausio 1 d. iki 2014 m. liepos 1 d. kainoms nustatyti ji taikys lyginamosios analizės metodą, pagrįstą vidutiniais tarifais tose ES šalyse, kurios jau taiko rekomenduojamą sąnaudų apskaitos metodiką.

III. PASTABOS

Remdamasi šiuo pranešimu ir RRT suteikta papildoma informacija, Komisija pateikia šias pastabas¹⁵:

Būtinybė nustatyti įpareigojimą taikyti tinkamą kainų kontrolę

Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad ir dabartiniai, ir planuojami skambučių užbaigimo tarifai Lietuvoje išlieka dideli palyginti su vidutinėmis rinkoje įsitvirtinusių ES-27 operatorių 2008 m. kainomis¹⁶. Komisija apgailestauja dėl pasikeitusio RRT požiūrio, t. y. ketinimo padidinti metinį kainų lygį tarpiniuose anksčiau nustatyto tarifų mažinimo plano etapuose. Todėl Komisija ragina reguliavimo instituciją persvarstyti jos tarifų mažinimo planą ir pasiūlyti tarifus per metus sumažinti daugiau, kad jie labiau priartėtų prie ES vidurkio. Ji pabrėžia, kad tai suteiktų galimybę greičiau priartinti fiksuotojo telefono ryšio skambučių užbaigimo tarifus prie veiksmingo lygio ir padėtų išvengti būtinybės staiga juos mažinti ar taikyti nepagrįstai staigaus tarifų mažinimo planą pereinamojo laikotarpio, nustatyto Skambučių užbaigimo tarifų rekomendacijoje, pagal kurią visų operatorių skambučių užbaigimo tarifai 2012 m. gruodžio 31 d. turi atitikti veiksmingų sąnaudų lygį pabaigoje.

Pasiūlyti priegigos teikimo įpareigojimai „TEO“ ir alternatyviems operatoriams

Komisija atkreipia dėmesį, kad RRT siūlo iš dalies pakeisti „TEO“ nustatytus priegigos įpareigojimus, ypač papildoma nuostata, pagal kurią rinkoje įsitvirtinęs operatorius negali atsisakyti suteikti priegigą arba nutraukti suteiktos priegigos teikimą operatoriams, kurie taiko ne didesnius nei rinkoje įsitvirtinusio operatoriaus taikomi (pagal reguliavimo institucijos nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą) skambučių užbaigimo tarifus.

Pripažindama, kad nustatant šį papildomą priegigos įpareigojimą siekiama įtvirtinti pusiausvyrą tarp operatorių, kaip rekomenduojama Komisijos skambučių užbaigimo tarifų rekomendacijoje, Komisija atkreipia RRT dėmesį, kad pagal Pagrindų direktyvos 16 straipsnį kartu su Priegigos direktyvos¹⁷ 8 straipsniu, taikomos priemonės turėtų atitikti nustatytos problemos pobūdį, būti proporcingos ir pagrįstos atsižvelgiant į Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje nustatytus tikslus. Įpareigojimu

¹⁴ 2009 m. gegužės 7 d. Komisijos rekomendacija 2009/396/EB dėl skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose tarifų reguliavimo ES (Skambučių užbaigimo tarifų rekomendacija), OL L 124, 2009 5 20, p. 67.

¹⁵ Pagal Pagrindų direktyvos 7 straipsnio 3 dalį.

¹⁶ Kaip nurodyta Komisijos kuriant bendrąją Europos elektroninių ryšių rinką 2008 m. padarytos pažangos ataskaitoje (14-oji ataskaita), COM(2009)140, rinkoje įsitvirtinusių operatorių taikytų fiksuotojo ryšio skambučių užbaigimo tarifų vidurkis ES (piko režimu) 2008 m. buvo 0,58 euro centų už 1 minutę vietos lygiu, 0,83 euro centų už 1 minutę viengubo tranzito lygiu ir 1,13 euro cento už 1 minutę dvigubo tranzito lygiu.

¹⁷ 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir priegigos prie jų (Priegigos direktyva), OL L 108, 2002 4 24, p. 7.

teikti prieigą pirmiausia turėtų būti sprendžiama rinkos problema, nustatyta atlikus atitinkamos rinkos analizę, t. y. išstūmimo iš rinkos pavojus. Įpareigojimas teikti prieigą yra vienašališka ir besąlygiška priemonė, kurios taikymas iš principo neturėtų priklausyti nuo kitose rinkose, šiuo atveju kitoje skambučių užbaigimo rinkoje, siūlomų sąlygų.

Atsižvelgdama į minėtas sąlygas, Komisija ragina RRT savo galutinėje priemonėje paaiškinti, kodėl ji mano, kad minėto „TEO“ įpareigojimo teikti prieigą pakeitimas atitinka nustatytos konkurencijos problemos pobūdį, yra proporcingas ir pagrįstas atsižvelgiant į Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje nustatytus tikslus, ir, jei reikia, peržiūrėti įpareigojimo teikti prieigą taikymo sritį ir atitinkamai pakeisti jo formuluotę.

Be to, Komisija atkreipia dėmesį, kad RRT ketina alternatyviems operatoriams nustatyti bendresnio pobūdžio ir ne taip išsamiai apibrėžtą įpareigojimą teikti prieigą, palyginti su „TEO“ nustatomu įpareigojimu. Atsižvelgdama į RRT siūlymą netaikyti nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimų, Komisija ragina RRT išplėsti alternatyviems operatoriams nustatomo įpareigojimo teikti prieigą taikymo sritį, kad būtų užtikrintas skambučių užbaigimo paslaugų teikimas sąžiningomis ir vienodomis sąlygomis ir tinkamai sprendžiamos su techninėmis prieigos sąlygomis susijusios galimos konkurencijos problemos. Kaip alternatyvą RRT galėtų apsvarstyti galimybę nustatyti nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimą ir alternatyviems operatoriams.

Pagal Pagrindų direktyvos 7 straipsnio 5 dalį RRT privalo ypač atidžiai atsižvelgti į kitų NRI ir Komisijos pastabas ir gali priimti atitinkamas planuojamas priemones, o tai padariusi, apie jas pranešti Komisijai.

Komisijos pozicija dėl šio konkretaus pranešimo neprieštarauja jokiai pozicijai, kurios ji gali laikytis dėl kitų planuojamų priemonių, apie kurias pranešta.

Pagal Rekomendacijos 2008/850/EB¹⁸ 15 punktą Komisija paskelbs šį dokumentą savo svetainėje. Jame esančios informacijos Komisija nelaiko konfidencialia. Prašome per tris darbo dienas nuo šio rašto gavimo dienos pranešti Komisijai¹⁹, ar manote, kad pagal Bendrijos ir nacionalines konfidencialios verslo informacijos taisyklės šiame dokumente yra konfidencialios informacijos, kurią norėtumėte išbraukti prieš paskelbiant šį dokumentą²⁰. Pateikdami tokį prašymą turėtumėte nurodyti priežastis.

Pagarbiai
Komisijos vardu
Philip Lowe
Generalinis direktorius

¹⁸ 2008 m. spalio 15 d. Komisijos rekomendacija 2008/850/EB dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos 7 straipsnyje numatytų pranešimų, terminų ir konsultacijų, OL L 301, 2008 11 12, p. 23.

¹⁹ Prašymą siųsti el. paštu INFSO-COMP-ARTICLE7@ec.europa.eu arba faksu +32 2 298 87 82.

²⁰ Komisija gali pavišinti savo įvertinimo rezultata prieš baigiantis šiam trijų dienų laikotarpiui.